

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการ
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม

The Relationship between School-based Management and Effectiveness of
Academic Administration in Schools under the Offices of
Nakhon Phanom Educational Service Area

วิไลลักษณ์ แก้วอุ่นเรือน¹ รศ.อนันต์ ปานศุภวัชร² และ ผศ.ดร.วารุ เพ็งสวัสดิ์³

Wilailak Kaewunruan,¹ Assoc. Prof. Anun Pansuppawat²
and Asst. Prof. Dr. Waro Pheangsawat³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² กศ.ม. (ชีววิทยา) รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียน 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 4) หาแนวทางการพัฒนาการบริหาร และยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6,560 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 390 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 78 คน ครูผู้สอน จำนวน 234 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าเอฟ (F - test) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ 3) โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรพัฒนาด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ควรพัฒนา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ABSTRACT

This study aimed 1) to investigate the state of school-based management and effectiveness of academic administration in schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area, 2) to compare the state of school-based management bases on administrators, teachers and members of basic education's views, 3) to investigate the state management relationship between the administration and effectiveness of academic administration and 4) to investigate the management development approaches and enhance effectiveness of

academic administration. There were 390 samples of the study, selected by multi-stage sampling, consisting of 78 school administrators, 234 teachers, and 78 chairpersons of school advisory committee. Instrument used to collect data was a 2-part set of researcher-constructed questionnaires. The first part had questions about the state of school-based management in schools, the reliability was 0.97; whereas the questions of the second part, the reliability of 0.98, were about the effectiveness of academic administration. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and F-test. Results of the study were as follows: 1) State of school-based management and effectiveness of academic administration in schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area, as a whole was at the high level, 2) Views of school administrators, teachers, and chairpersons of school advisory committee on state of school-based management in schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area were statistically different at the significance level of .01 and .05, 3) State of school-based management among schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area which provided in different levels were statistically different at the significance level of .01, 4) Statistically, positive relationship between state of school-based management and effectiveness of academic administration was found at the significance level of .01 and 5) There was improved for the school-based management in schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area in the area of principle of participation; whereas those for the effectiveness of academic administration were in the areas of research and development in schools, educational supervision, cooperation with other schools and agencies on academic affairs development, and the promotion and support of academic services for individuals, families, agencies, enterprises, and other educational institutions.

Keyword: school-based management

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะและค่านิยมที่ดีงามเพื่อการดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วรรณัน ขุนศรี. 2549 : 65 – 69)

การปฏิรูปการศึกษา เป็นความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้กับสังคมพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งในอีกแง่หนึ่ง ก็เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่ดี เก่ง และมีความสุขนั่นเอง เครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษามีหลายประเภทการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาและนักการศึกษาของประเทศต่างๆ ได้นำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาก็เพราะเห็นว่าเป็นการบริหารที่แตกต่างและมีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมโดยหน่วยงานภายนอกและเชื่อว่าจะช่วยให้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการปัจจัยป้อนเช่น นักเรียน ครู หลักสูตร งบประมาณ ทรัพยากร อำนาจการตัดสินใจ ความคล่องตัว ฯลฯ จนกระทั่งส่งผลทำให้ผลผลิตคือนักเรียนมีคุณภาพตรงตามที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชนต้องการ (ประสิทธิ์ เขียวศรี. 2544 : 25 – 31) ประกอบกับนวัตกรรมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้กลายเป็นประเด็นร่วมและเป็นยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาแทนการบริหาร ที่สั่งการมาจากต้นสังกัด หรือที่เรียกว่า การบริหารรูปแบบการควบคุมจากภายนอก (เสาวนิตย์ ไชยมุสิก. 2544 : คำชี้แจง)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

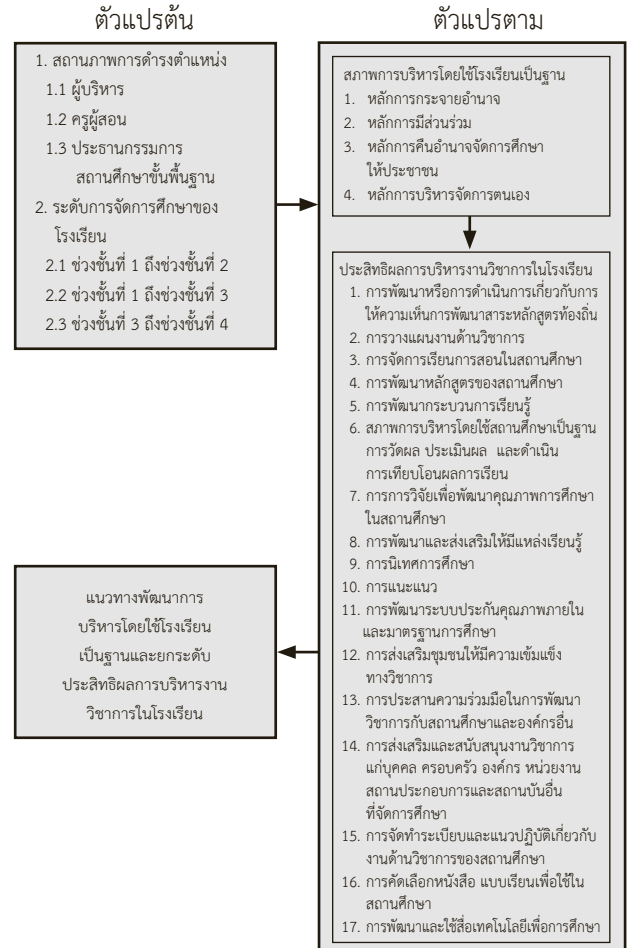
2. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

3. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน แตกต่างกัน

4. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนำมาจากแนวคิดของอูทัย บุญประเสริฐ (2545 : 189-191) ซึ่งสรุปเป็นหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4 ประการคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และหลักการบริหารจัดการตนเอง ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้วิจัยใช้แนวคิดตามกรอบของแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (2550 : 29) จำนวน 17 ตัว สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6,560 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 499 คน ครูผู้สอน จำนวน 5,562 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 499 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน (วาโร เพิงส์วีสดี. 2550 : 152) ได้จำนวน 364 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 78 คน ครูผู้สอน จำนวน 234 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซีสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.40 ถึง 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 ถึง 0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความร่วมมือมายังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 ฉบับ โดยให้ส่งคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเก็บข้อมูลด้วยตนเองในบางโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งและระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F - test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากพบว่า เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F - test) ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากพบว่า เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ตัวแปรทุกตัวของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.54 ถึง 0.75 และตัวแปรทุกตัวของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.87

5. แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. สมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียน ให้ความสำคัญในการใช้หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารจัดการตนเอง หลักการกระจายอำนาจ รวมทั้งหลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เป็นอันดับต้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมังกร ทศวงษา (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการดำเนินงาน และระดับความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของนครินทร์ เหลือบุญชู (2554 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” อาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา พร้อมกับยึดถือหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา และการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน จึงมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มากกว่าและแตกต่างจากผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาร์ วงศ์กระจ่าง (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน แตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน ทั้งโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 3 ถึงช่วงชั้นที่ 4 ถึงแม้จะมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาเดียวกัน แต่ก็มีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามบริบทของระดับการจัดการศึกษาที่โรงเรียนรับผิดชอบ รวมทั้งนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละโรงเรียนที่จัดการศึกษาต่างระดับกันก็มีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาต่างระดับกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สุวรรณไตร (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ข้าราชการครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนต่างประเภทกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริศักดิ์ อุทัยวัฒน์ (2554 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูและจำแนกตามระดับที่เปิดสอน โดยรวมแตกต่างกัน

4. สมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ตัวแปรทุกตัวของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากในการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีภาวะผู้นำ เป็นบุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถนำเอาหลักการบริหารใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน มาบริหารจัดการสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลักของโรงเรียน คือการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สุวรรณไตร (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการตนเอง เพื่อความสะดวกคล่องตัว เป็นอิสระสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้วย รวมทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและติดตามประเมินผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- นครินทร์ เหลือบุญชู. (2554). สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สุวรรณไตร. (2549). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1.

วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มังกร ทศวงษา. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานและความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วรรณ ขุนศรี. (2549). “เส้นทางการปฏิรูปการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการชีวิตจริง : กรณีตัวอย่าง คณิตศาสตร์,”. วารสารวิชาการ. 9(2) : 65 – 69.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2550). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศิริศักดิ์ อุทัยวัฒน์. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.

เสาร์ วงศ์กระจ่าง. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความ สำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เสาวนิตย์ ไชยมุสิก. (2544). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **การวางแผนการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.